Voco Chat

Brukerveiledning

Et symbolbasert kommunikasjonsvokabular

Grid

Smartbox

Denne brukerveiledningen

Velkommen til Voco Chat, en side for Grid 3 og Grid for iPad.

Hvis Grid er nytt for deg, er startveiledningene våre et lurt sted å begynne. De forklarer hvordan Grid fungerer, inkludert hvordan du legger til oppsett, konfigurerer tilgang og mye mer.

Du finner dem på **thinksmartbox.com/support**

I denne brukerveiledningen er konsepter og viktige poenger fremhevet i **fet skrift**.

Når vi viser til et spesifikt sted i Voco Chat, er dette markert i **blått** for å gjøre det enklere for deg å navigere i oppsettet.

Noen ganger veileder vi deg til et spesifikt oppsett i Voco Chat – her er et eksempel:

Mitt verktøysett › Innstillinger › Mer

Dette betyr at du skal velge **Mitt verktøysett**, så velge **Innstillinger**, og så **Mer**.

Vi kan også henvise til visse deler av selve Grid – her er et eksempel:

Menylinje › Rediger oppsett

Brukerstøtten til Smartbox

STORBRITANNIA: 01684 578868
Norge: +47-22121450

thinksmartbox.com/support

Dokument: Voco Chat - Manual - NO - A
Language: Norwegian (NO)
Date of issue: October 2021

Copyright 2021 Smartbox Assistive Technology

Innhold

4 **Introduksjon av Voco Chat**
5 Nøkkelfunksjoner

6 **Hvem er Voco Chat for?**
6 Språkstøtte
7 Tilgang

8 **Bruk av Voco Chat**
8 Valg av vokabular
10 Startoppsettet
13 Stiler
15 Meldingsveier
23 Støtte til å sette sammen meldinger
25 Hurtigkommunikasjon
27 Hverdagsord
32 Mitt verktøysett

40 **Personlig tilpasning av Voco Chat**
41 Slik legger du til vokabular
43 Sjekkliste for personlig tilpasning – grunnleggende informasjon
46 Sjekkliste for personlig tilpasning – interesser og motiverende faktorer
47 Sjekkliste for personlig tilpasning – ytterligere endringer

49 **Alternativ tilgang i Grid 3**
49 Berøring
49 Peker eller øyestyring
50 Brytere

51 **Referanser**

Introduksjon av Voco Chat

Voco Chat er et **symbolbasert** vokabular med et **lavt antall felt**, som gjør brukerne i stand til å kommunisere om en rekke emner. De kan si ifra om hva de vil ha eller stille et spørsmål, fortelle noen om seg selv eller ha en samtale.

Voco Chat er designet for å gjøre det lettere å opprette meldinger, og bygger på et fundament av seks **meldingsveier**. Det inneholder også vokabular som hjelper enkeltpersoner til å **delta** mer, **engasjere seg** i samtaler og bli mer **selvstendige**, samt snakke om viktige emner slik som **psykisk helse** og **velvære**.

En pragmatisk tilnærming til språk

Vi kommuniserer alle av en rekke forskjellige **årsaker**, slik som for å stille spørsmål, uttrykke meninger og fortelle historier. Kommunikasjon lar oss også delta i **aktiviteter**, bygge **relasjoner** og **gi uttrykk for egne behov.**

Målet med Voco Chat er å understøtte dette og mer til ved å fokusere ikke bare på ordene vi bruker, men også på hvorfor vi kommuniserer og hvordan vi samhandler ved hjelp av språk. Dette refereres ofte til som **pragmatikk**.

En ressurs som sto sentralt for utviklingen av Voco Chat, var **The Pragmatics Profile for People who use AAC** (Martin, Small & Stevens, 2017), som gir en omfattende oversikt over alle grunnene til at vi kommuniserer og hvordan vi deltar i samtaler.

Nøkkelfunksjoner

- Hver side har **12 felt for kommunikasjon**, pluss én rad og én kolonne for skriveområdet, navigasjon og funksjoner.
- **Vokabularet er organisert i kolonner**, fra venstre til høyre, med ordene og uttrykkene du trenger rask eller oftest tilgang til, øverst til venstre.
- **Meldingsveier** støtter sammensetting av meldinger av en rekke årsaker.
- En kombinasjon av **ord og uttrykk** hjelper deg med å få meldingen din formidlet raskt og effektivt, fra enkeltvalg til meldinger i flere deler.
- **Maloppsett** og tomme felt gjør det enkelt å legge til ditt eget vokabular.
- **Alderstilpassede vokabularalternativer** for barn, tenåringer eller voksne.
- Aktivitetsoppsett for å legge til rette for **selvstendighet** og **deltakelse**.
- Et **verktøysett** som støtter **kommunikasjon, psykisk helse og velvære**.
- Et utvalg av enkle **apper** for bedre kommunikasjon og økt engasjement.

Over **375 uttrykk** for å gjøre det raskere å sette sammen meldinger.

Over **1500 enkeltord** for kommunikasjon om en rekke forskjellige emner.

Hvem er Voco Chat for?

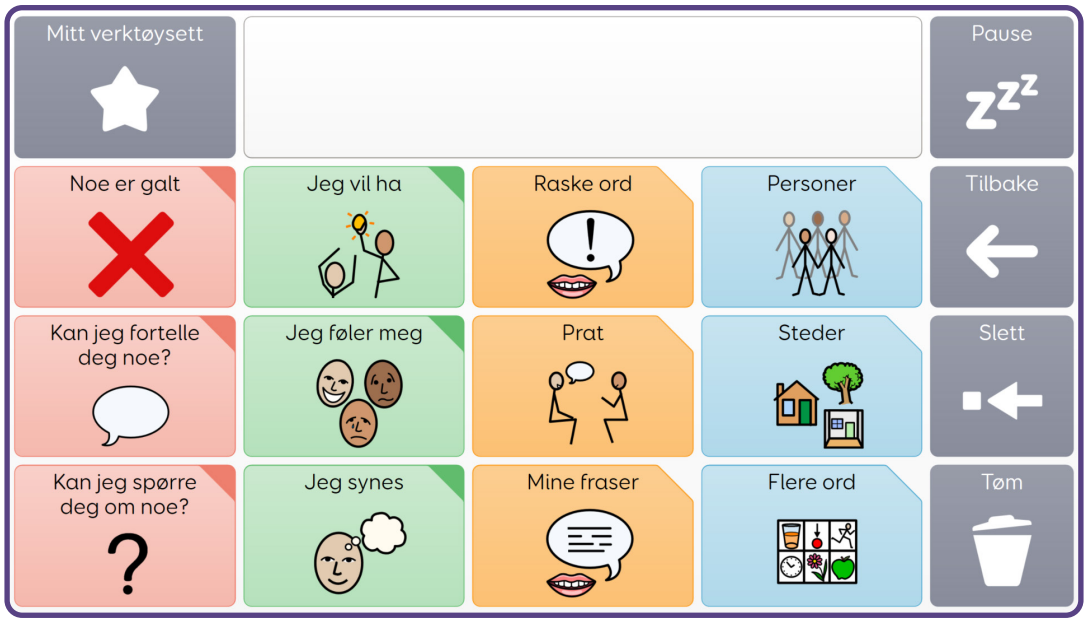
Voco Chat er laget for personer som trenger et **symbolbasert** vokabular med et lite antall store felt. Det kan brukes av personer i **alle aldre**, med mulighet til å velge mellom vokabularet for barn eller for tenåringer og voksne.

Språkstøtte

Voco Chat er designet for å gjøre det raskere å formulere en melding ved å la brukerne sette sammen meldingene sine ved hjelp av uttrykk. Voco Chat **veileder også brukerne gjennom meldingen** ved automatisk å ta dem til neste oppsett de trenger for å sette sammen meldingen, og dermed redusere det totale antallet valg som må tas.

Denne **stillastilnærmingen**, med innebygde linker, sammen med omhyggelig utvalgt vokabular på et tidlig språknivå, kan også passe for de som har vanskeligheter med å **forstå og bruke språk**.

Voco Chat-vokabularet kan være gunstig for personer med **hukommelsesproblemer, konsentrasjons- eller lærevansker**, da det er færre elementer å velge mellom på hver side, og mye repetisjon i vokabularet i tillegg til veiledet navigasjon.

Tilgang

Voco Chat er ideelt for brukere med **komplekse tilgangsbehov** som bruker mye tid eller krefter på å foreta valg, eller for brukere som har vanskelig for å sikte seg inn på mindre mål. De store feltene i Voco Chat gjør det lettere å velge riktig, og navigasjonsstøtten reduserer behovet for ekstra valg.

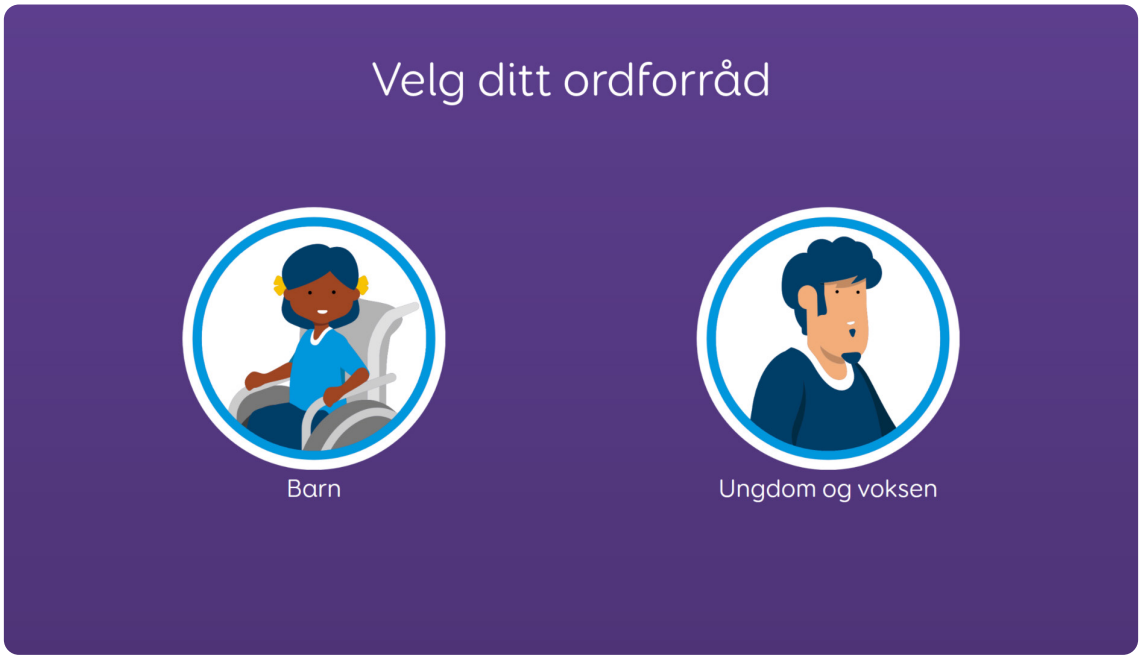
Voco Chat passer for brukere av **alle tilgangsmetoder,** inkludert berøring, øyestyring, peker og brytere. Voco Chat passer for brukere av **alle tilgangsmetoder,** inkludert berøring, øyestyring, peker og brytere. Dette kan være spesielt nyttig for svaksynte brukere.

Bruk av Voco Chat

Valg av vokabular

Det finnes to tilgjengelige vokabularnivåer i Voco Chat – ett for barn og ett for tenåringer og voksne. Første gangen du åpner Voco Chat, får du muligheten til å velge hvilket vokabularnivå du vil bruke, og får se mer informasjon om de viktigste forskjellene.

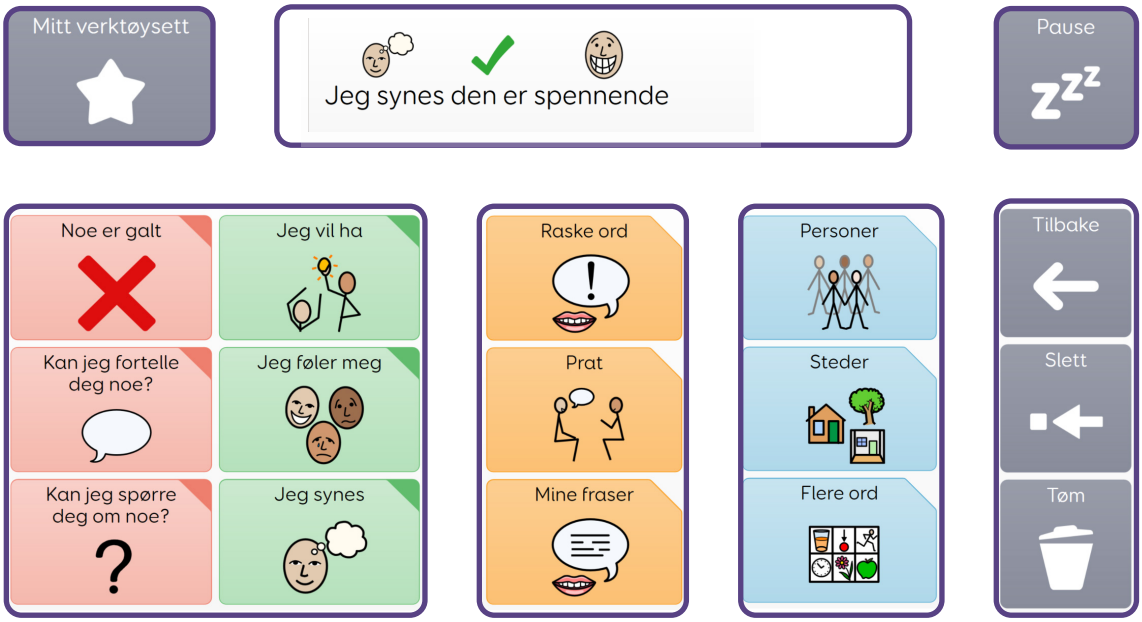
Vokabularet for **Barn** inkluderer spesifikke emner tilpasset barn (f.eks. leker, lekeplass, magi) og vokabular for lek (f.eks. bobler, biler).

Vokabularet for **Tenåringer og voksne** inkluderer spesifikke emner tilpasset voksne (f.eks. relasjoner, bankvesen, banning) og vokabular for fritids- og selvstendige aktiviteter (f.eks. pub, trening, hagearbeid).

Personlig tilpasset informasjon slik som oppsettene **Om meg** og **Mennesker** er felles for de to vokabularnivåene, slik at brukerne enkelt kan bevege seg mellom vokabularnivåene etter behov uten å miste denne informasjonen.

Du kan endre vokabularnivå når som helst ved å gå til **Mitt verktøysett › Innstillinger › Mer**, og så velge «**Endre vokabular**».

Startoppsettet

Voco Chats startoppsett består av tolv kommunikasjonsfelt samt en funksjonskolonne, et skriveområde og en link til **Mitt verktøysett**.

Den øverste raden av startoppsettet inneholder en link til **Mitt verktøysett**, der du finner en rekke nyttige ressurser for støtte til kommunikasjon og emosjonelt velvære, samt apper for å understøtte samhandling og engasjement.

Det store hvite feltet ved siden av dette er **skriveområdet**. Når du setter sammen en melding, vises den her. Velg skriveområdet for å lese opp hele meldingen din.

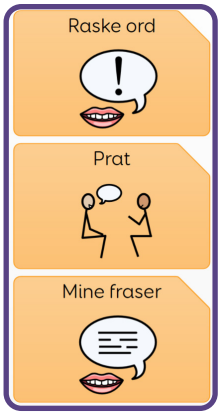
Nedenfor den øverste raden finner du tolv felt til bruk i kommunikasjon, gruppert i tre områder.

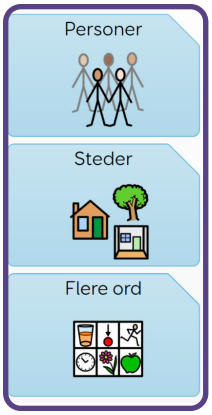
De seks feltene på venstre side er **meldingsveiene** dine. Disse er designet for å hjelpe deg med å begynne å sette sammen meldingen din, basert på hvorfor du kommuniserer. For eksempel for å fortelle noen at noe er galt, for å be noen om noe eller for å uttrykke en mening om noe.

Meldingsveier

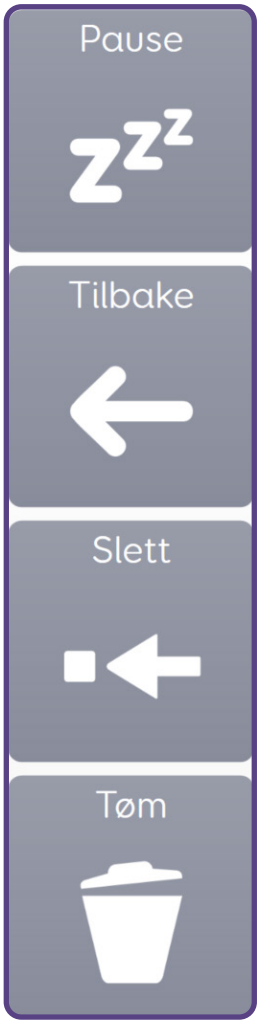
Hurtigkommunikasjon

Hverdagsord

De oransje feltene for **hurtigkommunikasjon** i neste kolonne inneholder tilleggsvokabular, som inkluderer nyttige ord som «mer», «stopp» og «ferdig» som kan være praktiske i samtaler, samt plass til å legge til dine egne favorittuttrykk.

I de blå feltene for **hverdagsord** i den fjerde kolonnen finner du en masse nyttig vokabular, slik som navn på personer, steder og kategorisert vokabular for en lang rekke andre emner. Du finner linker til mange av disse ordene fra de seks meldingsveiene, men kan også gå direkte til ordene via disse linkene.
I den grå kolonnen for **funksjoner** på høyre side av skjermen finner du alternativer for å gå tilbake til forrige oppsett, slette ord og tømme skriveområdet.

Hvis du bruker en alternativ tilgangsmetode slik som øyestyring eller hodepeking, og dveler for å velge, får du også se et **hvilefelt** øverst i kolonnen, som du kan bruke til å sette tilgangsmetoden din på pause. Denne funksjonskolonnen vises i alle oppsett i Voco Chat.

Stiler

Stilen til et felt i Voco Chat gir en pekepinn på hvilken funksjon det har. Det finnes tre hovedstiler:

Skriv

Et felt med **vanlige hjørner** er et **vokabularfelt**.
Feltet **snakker** og legger til ord i skriveområdet. Dette feltet linker ikke til et annen side.

Felter som ser slik ut, **snakker**

Link

Et felt med et **avkuttet hjørne** er et **linkfelt**.
Dette feltet tar deg til et annen side med mer vokabular.
Dette feltet **snakker ikke** og legger ikke til ord i skriveområdet.

Felter som ser slik ut, **linker**

Snakk og link

Et felt med et **farget hjørne snakker**, legger til ord i skriveområdet og **linker** deg til en side hvor du kan velge neste del av meldingen din.

Felter som ser slik ut, **snakker** og **linker**

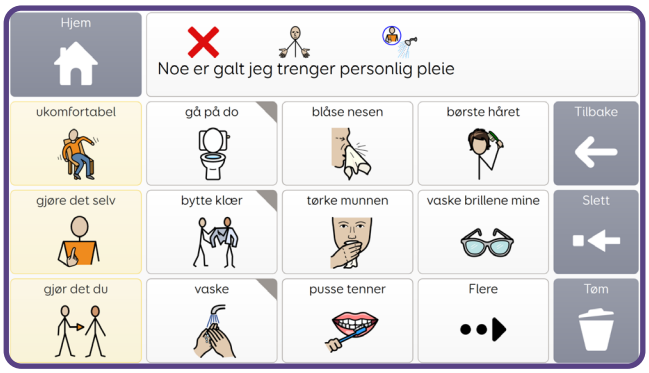
Det finnes også mange oppsett med konsekvent stil for å hjelpe brukerne med å kommunisere i en viss sammenheng. Disse **setningsoppsettene** vises gjennom hele Voco Chat, og hvert av dem har en kolonne med gule felt fulgt av en blokk på ni vokabularfelter, noen ganger med en link til mer vokabular på et andre oppsett.
De gule feltene til venstre fremhever sentralt vokabular som kan

brukes i den konteksten.

Følgende oppsett har denne stilen:

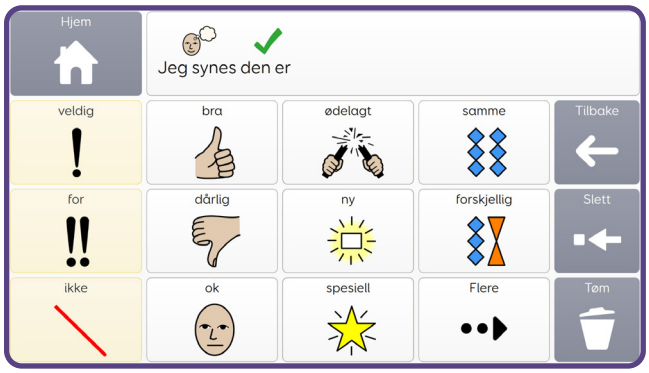
- Aktivitetsoppsett
- Beskrivende oppsett
- Oppsett for personlig pleie
- Stedsoppsett
- Oppsett for flere ord

Noen sider inneholder to kolonner med fremhevet vokabular, slik

som sidene for lek/spill og oppsettene for helsetjenester (**Tannlege**, **Leger**, **Sykehus**), hvor det finnes ytterligere sentralt vokabular som er viktig for dette emnet.

Meldingsveier

I Voco Chat understøttes brukernes kommunikasjon via **seks meldingsveier**. Hver vei, når den er valgt, starter en melding i skriveområdet og tar brukerne automatisk til neste oppsett på denne veien, hvor de kan fortsette å sette sammen meldingen sin.

Disse veiene gjør brukerne i stand til å kommunisere av en rekke ulike grunner, med utgangspunkt i hvorfor de kommuniserer, og meldingen settes sammen etter hvert som de veiledes gjennom oppsettet.

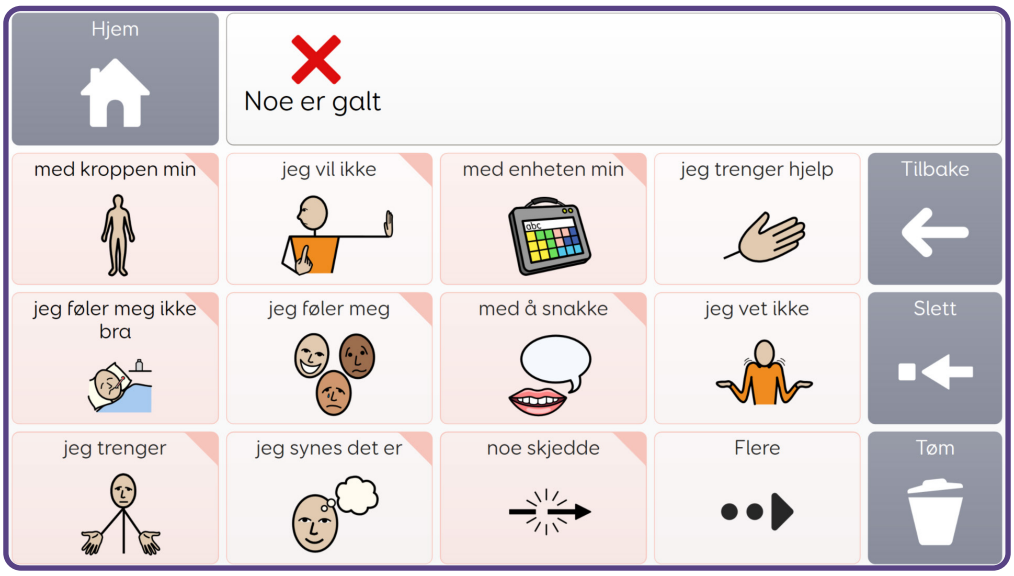
«Noe er galt»

Få hjelp og fortelle noen at du har et problem

Den første meldingsveien er designet for å gjøre det lett for brukerne å få hjelp og fortelle noen at de har et problem. Den er plassert øverst til venstre og er enkel og rask å finne, siden det kan være noe som haster.

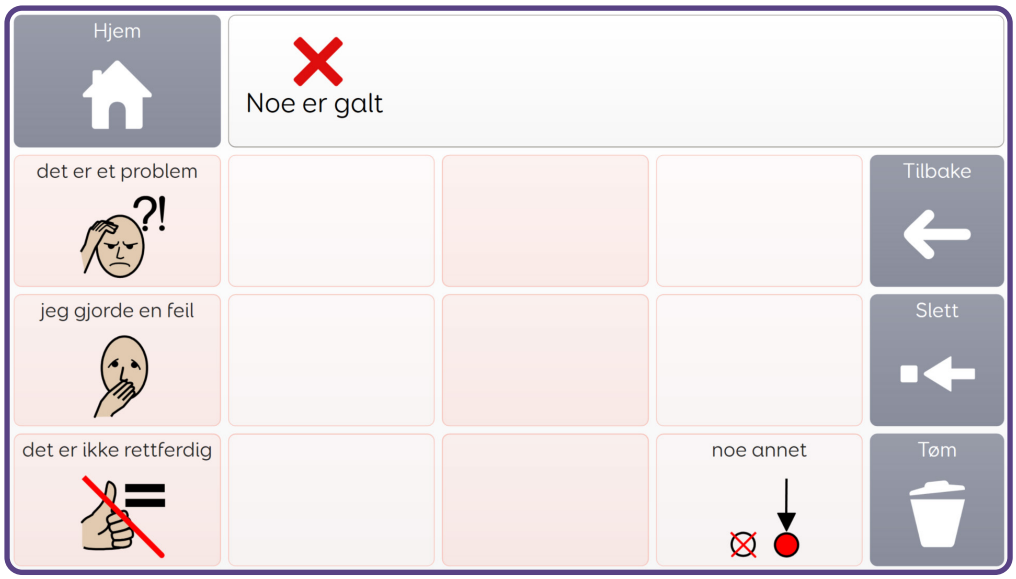
Neste oppsett på veien gir brukerne flere alternativer til hva som kan være galt. For eksempel noe galt med kroppen, slik som smerter eller ubehag, at de føler seg uvel, at de har problemer med kommunikasjonshjelpemiddelet sitt eller et problem med samtalen, for eksempel om noen ikke forstår hva de har sagt eller ikke gir dem nok tid til å kommunisere. Denne veien gir også brukerne en måte å si

at de ikke vil gjøre noe på, eller å formidle at noe negativt har skjedd.

Et andre oppsett har masser av plass til å legge til grunner til at noe kan være galt, som kan være spesifikt for den brukeren.

Eksempelmeldinger

Noe er galt › med kroppen min › noe gjør vondt › fot
Noe er galt › Jeg føler meg › bekymret
Noe er galt › Jeg trenger › å hvile
Noe er galt › Jeg vil ikke › Jeg vil stoppe
Noe er galt › med samtalen › det var ikke det jeg mente

«Kan jeg fortelle deg noe?»
Deling av informasjon

Neste meldingsvei hjelper brukerne med å dele informasjon på ulike måter, slik som å fortelle noen siste nytt, en vits eller en historie. Brukerne kan dele informasjon om seg selv, hva de liker og misliker, samt snakke om personer, steder eller ting. De tre første feltene i denne siden lar brukerne angi hvorvidt de snakker om noe i fortiden, nåtiden eller fremtiden. Sidene for nyheter, en historie, om meg, hva jeg liker eller misliker er alle designet for personlig tilpasning.

Eksempelmeldinger

Kan jeg fortelle deg noe › noe nytt › i helgen ...
Kan jeg fortelle deg noe › om meg › jeg liker å se på ...
Kan jeg fortelle deg noe › om en ting › kjøretøy › se › fly
Kan jeg fortelle deg noe › det har alt skjedd › om et sted › tur v dyrehagen
Kan jeg fortelle deg noe › en vits

«Kan jeg spørre deg om noe?»
Finne informasjon

Denne meldingsveien gir brukerne en måte å stille spørsmål og finne informasjon på. Den inneholder en rekke vanlige spørsmål, slik som «hvem er du?», «hva er det?» og «kan jeg gjøre det?». De vanligste spørreordene (f.eks. hvem, hva) er også tilgjengelige som enkeltfelt, slik at brukerne kan lage sine egne spørsmål eller styre kommunikasjonspartnerens oppmerksomhet i riktig retning.

Det finnes også et andre sider med ytterligere spørsmål og spørreord, og linker til flere spørsmål for å spørre noen om dem selv, hvordan de føler seg eller hva de vil.

Eksempelmeldinger

Kan jeg spørre deg om noe › hva er det
Kan jeg spørre deg om noe › kan jeg gjøre det
Kan jeg spørre deg om noe › mer › om deg › hvilken musikk liker du?
Kan jeg spørre deg om noe › mer › når skal vi dra?
Kan jeg spørre deg om noe › om deg › hva heter du?

«Jeg vil»
Spørre om noe

Denne veien kan brukes til å spørre om en rekke ting, fra ganske enkelt å be om en gjenstand eller noe å spise eller drikke, til å be om aktiviteter eller personlig pleie.

Alle feltene i Denne sidentar brukerne til sider som inneholder ytterligere vokabular, for å oppfordre dem til å bygge videre på meldingen med mer spesifikke forespørsler. Brukerne kan for eksempel si: «Jeg vil» + «leke/spille noe». De kan avslutte meldingen der, men neste oppsett de tas til, gir dem alternativer til ting å leke eller spille.

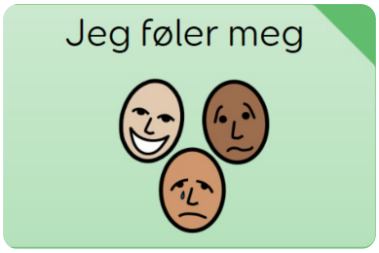
Brukerne kan også be om handlinger, personer, steder eller andre ting via denne veien, samt velge beskrivende ord for å være mer

spesifikke om elementet de har bedt om, for eksempel å be om en «rød» eller «stor».

Mange av sidene som er tilgjengelige via denne veien, er **setningsoppsett** (som tidligere diskutert på side XX) med et gult felt med fremhevet vokabular og ytterligere vokabular for den aktiviteten eller konteksten.

Eksempelmeldinger

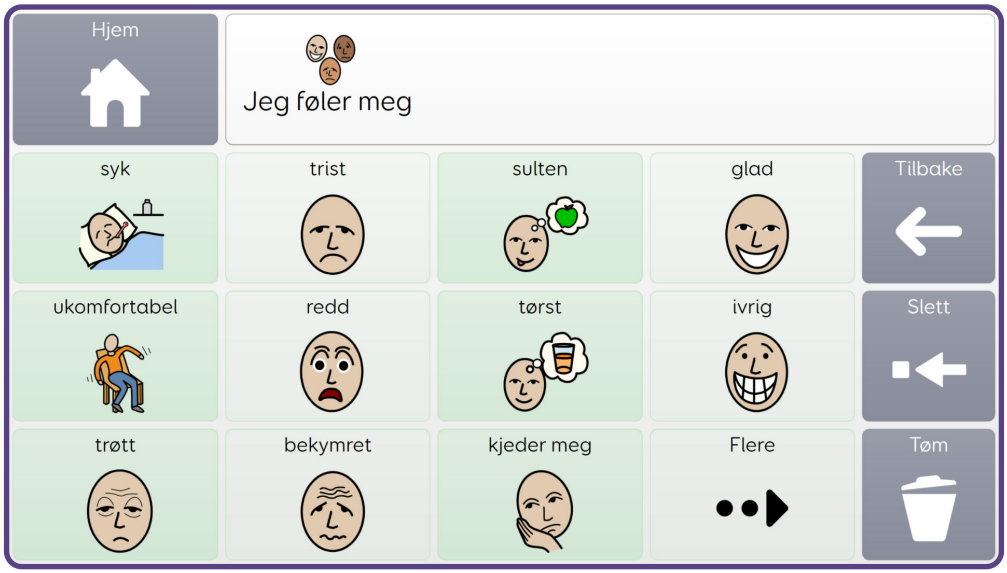
Jeg vil › gjøre noe › bake
Jeg vil › ha noe å drikke › juice
Jeg vil › dra til › bygninger › svømmebassenget
Jeg vil › ha personlig pleie › skifte klær › ta av › genser
Jeg vil › ha noen › fagpersoner › lege

«Jeg føler meg»

Dele følelser

Denne veien oppfordrer brukerne til å sette en betegnelse på og dele følelsene sine. Dette kan være som respons på at noen spør dem hvordan de føler seg, eller som del av spontan kommunikasjon.

Andre sider inneholder ytterligere følelser, og en link til et område av Voco Chat som er designet for å hjelpe brukerne med å snakke om psykisk helse og velvære.

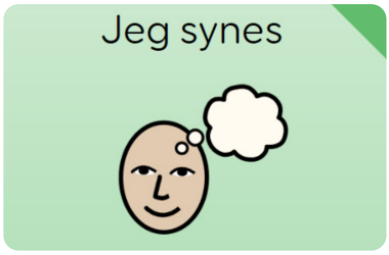

Ved å si «Jeg har det ikke bra» tas brukerne med til en side med flere alternativer som hjelper dem med å snakke om hva som bekymrer dem, hvordan de føler seg og hva de trenger hjelp med. Det gir også vokabular som hjelper brukerne med å rapportere noe negativt som har skjedd eller dele noe de har problemer med.

Eksempelmeldinger

Jeg føler meg › trøtt
Jeg føler meg › mer › rolig
Jeg føler meg › mer › jeg har det ikke bra › noe har skjedd › har kranglet
Jeg føler meg › mer › jeg har det ikke bra › er bekymret for › familien
Jeg føler meg › mer › jeg har det ikke bra › det føles som › jeg vil være alene

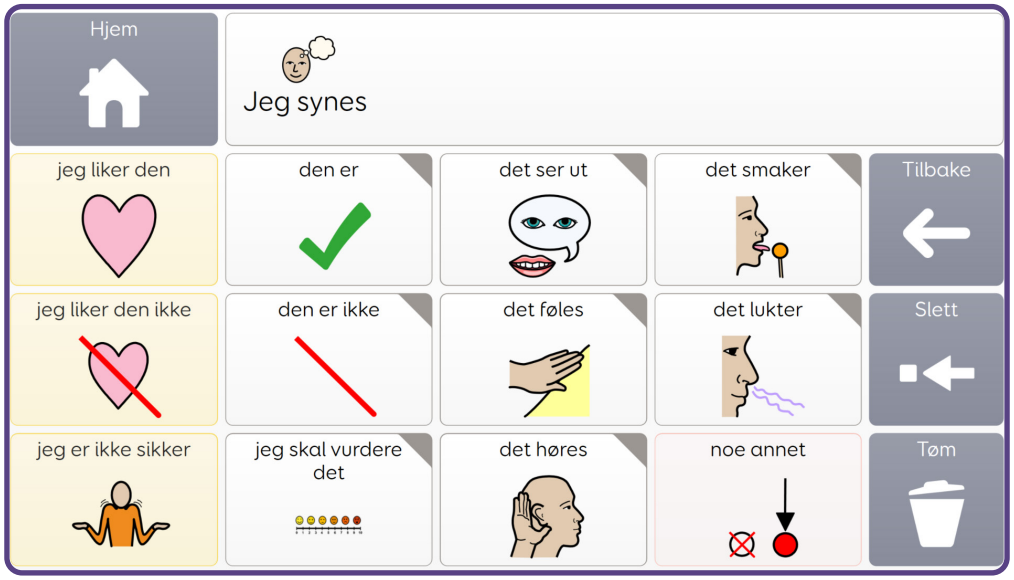
Siden **Jeg har det ikke bra** er også tilgjengelig via **Mitt verktøysett** fra startoppsettet.

«Jeg mener»
Uttrykke en mening

Denne veien hjelper brukerne med å uttrykke en mening eller gi en beskrivelse, fra å ganske enkelt si «jeg liker det» eller «jeg liker det ikke» til å beskrive hvordan noe ser ut, føles, smaker eller lukter.

Hyppig brukte eller nyttige beskrivelsesord slik som «samme», «forskjellig» og «ødelagt» er tilgjengelige via linkene «det er» og «det er ikke».

Det finnes også en link til et vurderingsskalaoppsett der brukerne kan vurdere alt fra smerte til hva de tenker om noe.

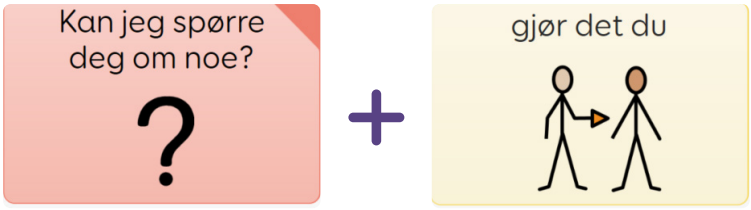
Eksempelmeldinger

Jeg mener › jeg liker det
Jeg mener › det er › nytt
Jeg mener › det ser › for › raskt ut
Jeg mener › jeg skal vurdere det › jeg føler meg › bra
Jeg mener › det høres › for + høyt ut

Støtte til å sette sammen meldinger

Mange av feltene i Voco Chat snakker og linker til en ny side samtidig. Ofte sier disse feltene mer enn ett ord, og hjelper brukeren med å sette sammen en melding ved hjelp av uttrykk. Denne navigasjonsstøtten fjerner brukernes behov for å velge hvilk en side de må linke til når de starter meldingen sin. I stedet kan de fokusere fullt og helt på hva de vil si.

«Kan jeg spørre deg om noe?» + «Hva driver du med?»

«Noe er galt» + «Jeg vil ikke» + «Jeg er trøtt»

«Jeg vil ha» + «noe å drikke» + «kaffe»

Voco Chat gjør det ofte mulig for brukerne å foreta kun ett eller to valg for å formidle en melding. For eksempel kan de ganske enkelt si: «Noe er galt» eller «Jeg er + spent» eller «Jeg tror + jeg liker det». Dette gjør Voco Chat egnet for de som akkurat er i ferd med å begynne å lære seg å bruke ASK.

For brukere som er i stand til det, kan lengre meldinger formuleres ved hjelp av flere valg. Et sentralt mål ved meldingsstøtten i Voco Chat er også å hjelpe og oppfordre brukerne til å gå fra ett eller to valg til å sette sammen lengre meldinger.

Voco Chat tømmer automatisk skriveområdet for brukeren når et av de seks meldingsveifeltene på startoppsettet er valgt. Det gjør det lettere å starte en ny melding.

Hurtigkommunikasjon

Kolonnen av oransje felter ved siden av meldingsveiene gir tilgang til et utvalg av ord og uttrykk som hjelper brukerne til raskt å ta del i samtaler og å videreføre samtalene.

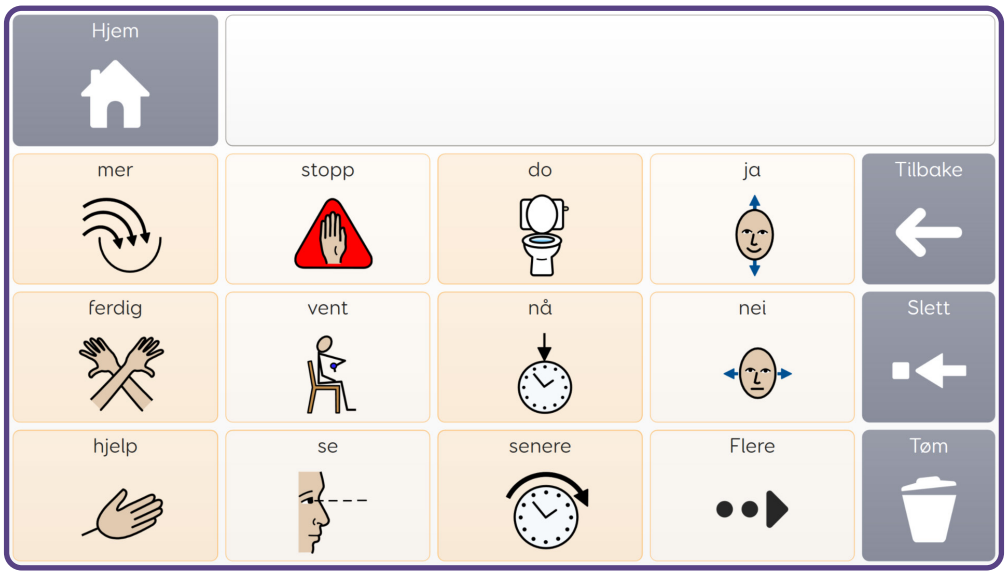

Raske ord

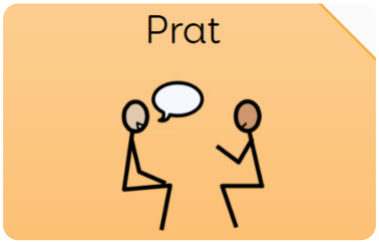
Hyppig brukt vokabular

I denne delen finner brukerne svært nyttige enkeltord som kan brukes i en rekke sammenhenger, blant annet ord som «mer», «stopp» og «hjelp». Mange vil kanskje bruke disse ordene hele tiden, så det går raskt å hente dem fra startoppsettet.

Setninger

Samtalestøtte

Denne delen handler om å hjelpe brukerne med å delta i samtaler. Den inneholder enkeltord og korte uttrykk.

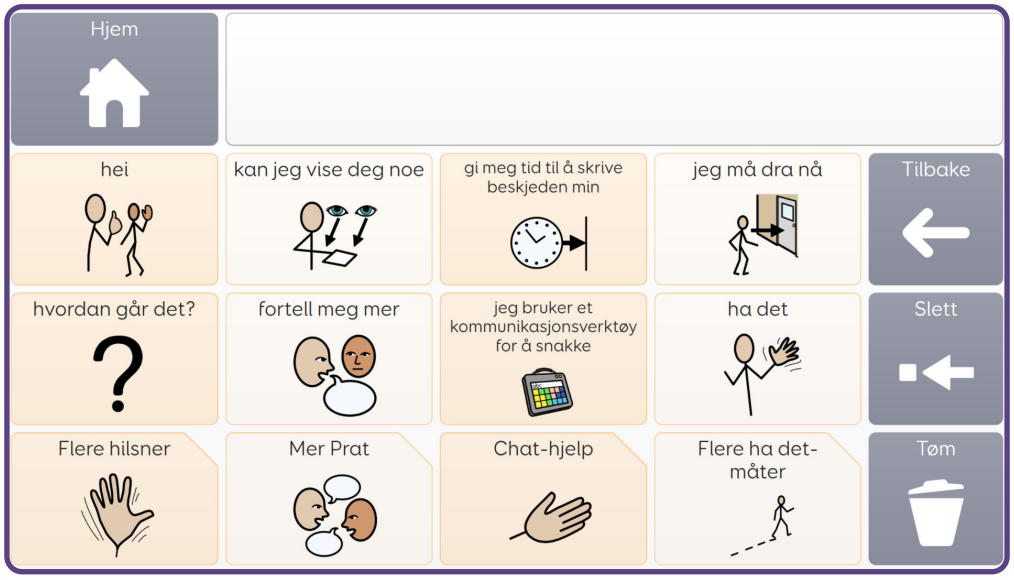
I den første kolonnen finner du hilsener og småprat – innledende spørsmål som kan brukes i begynnelsen av en samtale – med muligheten til å finne flere i det nederste feltet.

Den neste kolonnen har spørsmål og kommentarer som gjør brukerne i stand til å forlenge samtalen eller vise interesse for hva samtalepartneren sier.

Den tredje kolonnen inneholder uttrykk som kan være nyttige når noe har gått galt i en samtale, blant annet for å be om mer tid til å fullføre en melding eller å si at det var ikke det jeg mente.

Den siste kolonnen i dette området har avsluttende utsagn og avskjedsmeldinger – uttrykk som kan brukes mot slutten av en samtale – med muligheten for mer ved behov.

Mine uttrykk

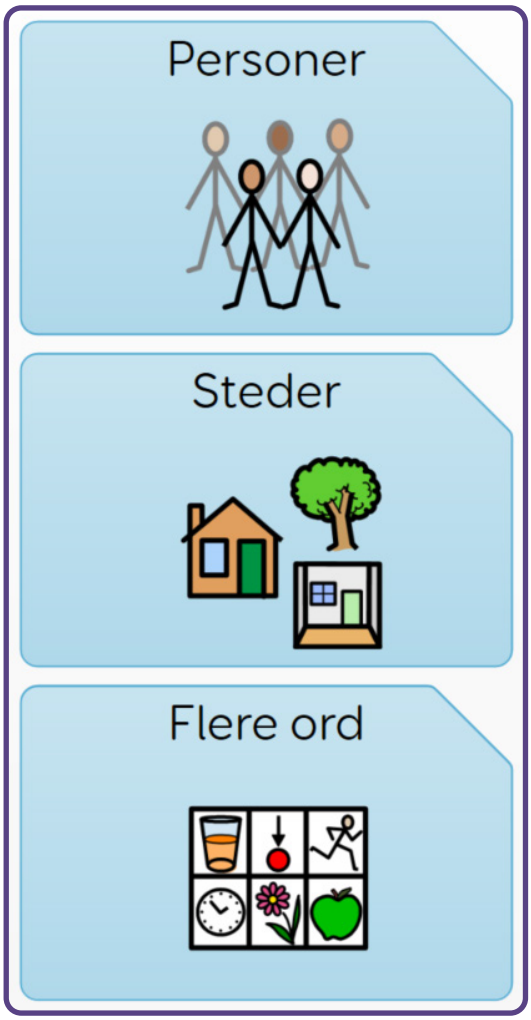

Rask tilgang til typiske ord og vendinger

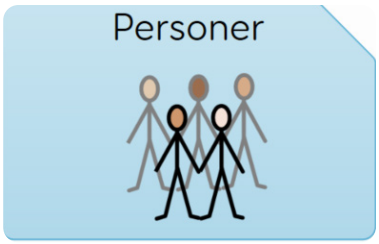

Denne siden er designet for å være personlig tilpasset brukeren. Her kan favoritt- eller ofte brukte uttrykk lagres. Noen eksempler gis i første kolonne, som enkelt kan suppleres eller byttes ut med mer relevante alternativer for brukeren. Her kan man for eksempel inkludere regionale uttrykk eller slang som snakkes av brukerens omgangskrets.

Hverdagsord

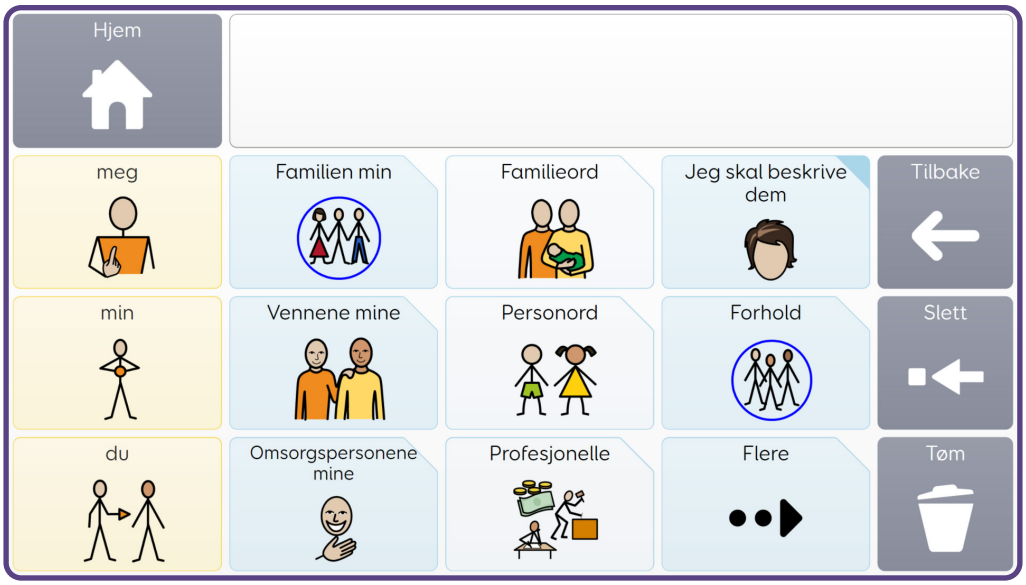

Den siste kolonnen med blå felt gir brukeren tilgang til et stort utvalg av kategorisert vokabular til bruk i hverdagssammenhenger. Dette omfatter:

Mennesker

Her kan brukeren raskt få tilgang til de nyttigste ordene om mennesker, samt linker til oppsett for spesifikke kategorier av personer, slik som **Familien min** og **Vennene mine**. Her kan man legge til navnene på personene som er viktige for brukerne, eller som de omgås regelmessig.

Det finnes også sider for andre ord om mennesker, slik som mamma, bror og kusine i **Ord om familie**, gutt, kvinne og barn i **Ord om mennesker** og lege, resepsjonist og renholder i **Fagpersoner**.

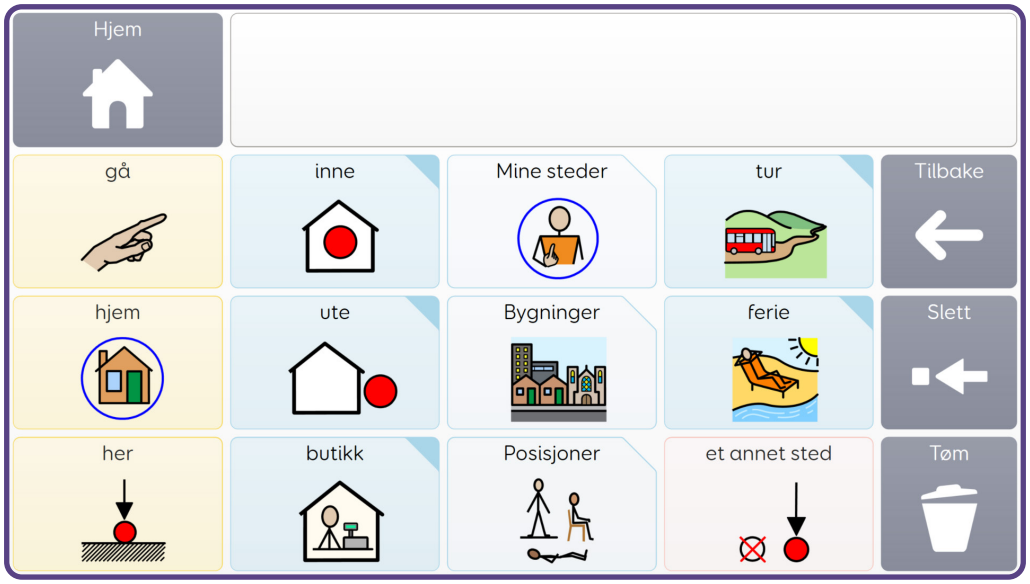
I den siste kolonnen er det en side som hjelper brukerne med å beskrive noen. Hvis de ikke vet hva personen heter, kan de i stedet si «høy, blondt hår, briller» for å forklare hvem de mener. Det finnes også en link til **Relasjoner**, som inneholder vokabular for å snakke om romantiske eller intime forhold.

Det finnes rikelig med plass i denne delen til å legge til navnene på andre personer i eksisterende eller malkategorier. Hvis en bruker møter ulike personer i ulike sammenhenger, kan disse navnene legges til i en egen kategori.

Steder

Denne siden lagrer vokabular knyttet til ulike steder, fra det hyppigst brukte og nyttigste vokabularet i den første kolonnen (dra, hjem, her) til annet kategorisert stedsvokabular, slik som **Steder innendørs**, **Steder utendørs**, **Bygninger** og **Butikker**. Du finner også ofte brukte preposisjoner – slik som i, på, under, opp, ned – i oppsettet **Posisjoner**.

Mange av feltene i denne siden, spesielt i **Bygninger** og **Butikker**, linker brukeren til et **setningsoppsett** som er fullt av nyttig vokabular for å snakke om det aktuelle stedet.

Under **Bygninger** finnes det for eksempel linker til oppsett for å snakke på en kafé, et sykehus eller i en svømmehall, og under **Butikker** tar hver spesifikke butikk brukeren med til et konsekvent oppsett av vokabular til bruk ved shopping.

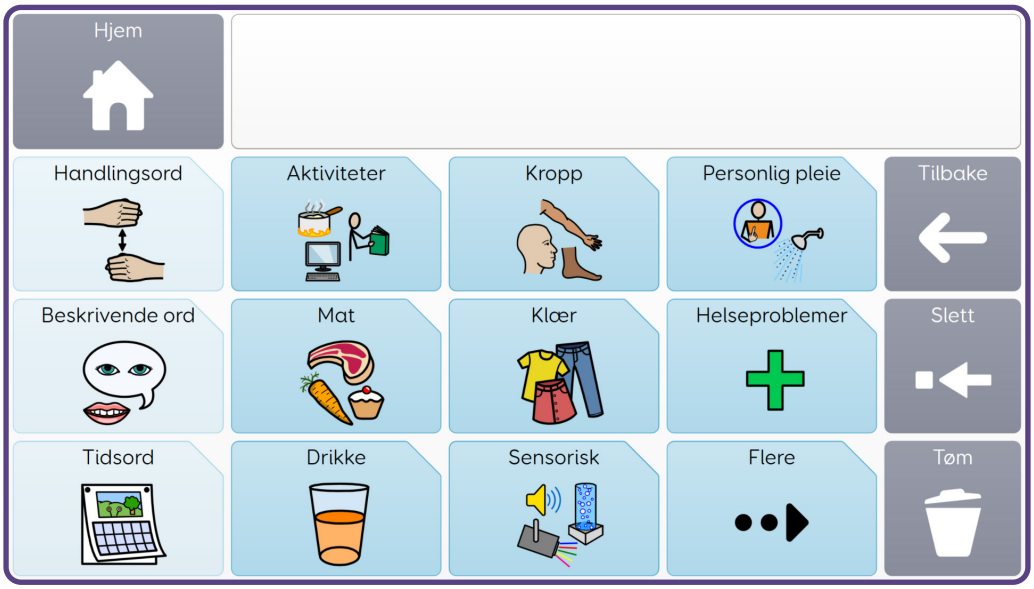

Det er også plass til å legge til brukerens favoritt- eller spesielle steder i **Mine steder** og vokabular til å snakke om **Turer** og **Ferier** fra dette oppsettet.

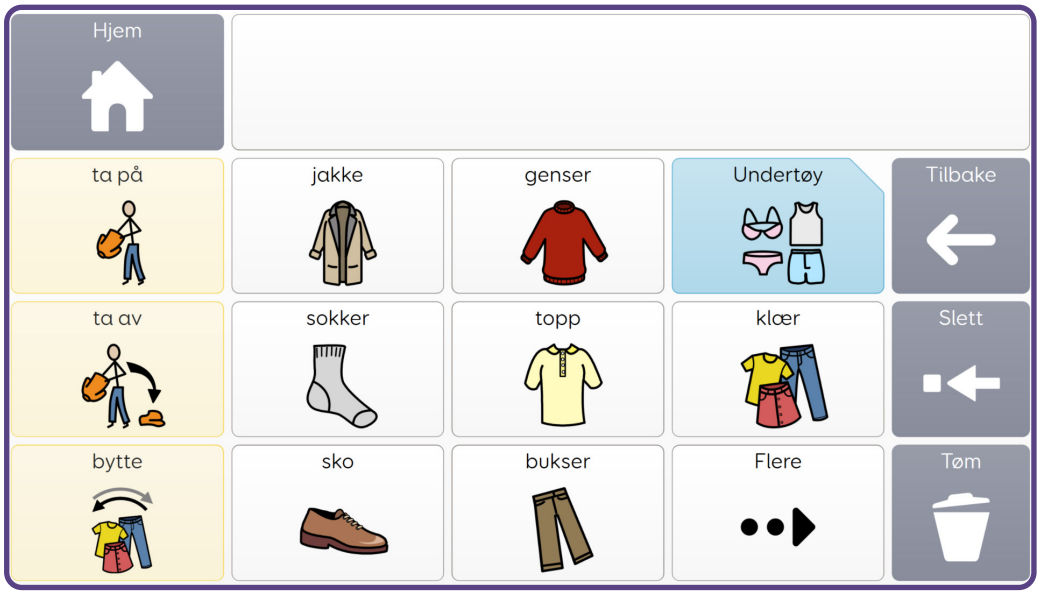

Flere ord

Det siste feltet i startoppsettet til Voco Chat er feltet **Flere ord**. Denne delen er organisert i emner inndelt i tre indeksoppsett.

Alle emneoppsettene er **setningsoppsett** med en kolonne med fremhevet vokabular, fulgt av ytterligere ord om dette emnet.

Noen emner har også linker til ytterligere oppsett med vokabular, slik som **Klær › Undertøy**.

Mange emner har bare noen få eksempelfelt med masser av plass der brukerne kan legge til sitt eget vokabular. Under **Mat › Frokost**, for eksempel, finnes det noen eksempler på vanlige frokostvarer samt plass til å legge til spesifikke matvarer.

Alle emneoppsettene er tilgjengelige via meldingsveiene, men hvis brukerne ønsker direkte tilgang til disse emnene, kan de gjøre det via linken til **Flere ord**.

Mitt verktøysett

Delen **Mitt verktøysett** i Voco Chat inneholder en rekke ressurser for å hjelpe brukerne med kommunikasjon, emosjonelt velvære og formidling av behovene sine, samt apper som oppfordrer til ytterligere samhandling og engasjement.

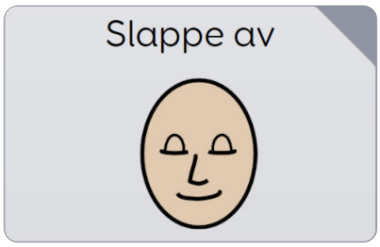

Snakke til meg selv

Mange av oss snakker til oss selv – gjennom såkalt selvsnakk – enten høyt eller med den indre stemmen vår. Det kan være mange grunner til dette – for eksempel om vi vil trøste eller oppmuntre oss selv eller forsøke å tenke positivt. Denne sideninneholder derfor uttrykk slik som «Det går bra», «Dette klarer jeg» og «Jeg er stolt av meg selv».

Roe ned

Dette området av verktøysettet er designet for å hjelpe brukere som kan ha problemer med å kontrollere følelsene sine, og kan trenge hjelp til å forbli rolige eller roe seg ned hvis de blir engstelige eller overveldet av en situasjon.

Oppsettet tilbyr ulike strategier som brukerne kan si høyt som en oppfordring til seg selv, eller rett og slett være synlige som en visuell påminnelse om hvilke strategier de kan bruke. Noen eksempler på strategier er tatt med, slik som «pust dypt», «tid for å røre litt på seg» og «gå til det trygge stedet mitt». Disse kan byttes ut eller suppleres avhengig av hva som passer den enkelte.

Hjelp til følelsesregulering

Personer med komplekse kommunikasjonsbehov trenger kanskje hjelp til å identifisere, snakke om og håndtere følelsene sine. Dette kalles ofte **følelsesregulering**. Diverse hjelpemidler er inkludert i Voco Chat, slik som rask tilgang til følelsesvokabular, eksempelstrategier for å roe seg ned og forhåndslagrede uttrykk for selvsnakk.

Beukelman og Light (2020) refererer til «indre dialog» – eller **selvsnakk** – som en av nøkkelfunksjonene for kommunikasjon. Behovet for å gi ASK-brukere uttrykk som kan brukes til selvsnakk, har også blitt anerkjent (Ahern, 2017), og disse er derfor blitt inkludert som standard i Voco Chat.

Jeg har det ikke bra

I verktøysettet finnes det også en link til et område av oppsettet som hjelper brukere med å snakke om psykisk helse og velvære. Ved å si «Jeg har det ikke bra» tas brukerne med til en side med flere alternativer som hjelper dem med å snakke om hva som bekymrer dem, hvordan de føler seg og hva de trenger hjelp med. Det gir også vokabular som hjelper brukerne med å rapportere noe negativt som har skjedd eller dele noe de har problemer med.

Denne sidener også tilgjengelig via meldingsveien **Jeg føler meg**.

Hjelp til emosjonelt velvære og psykisk helse

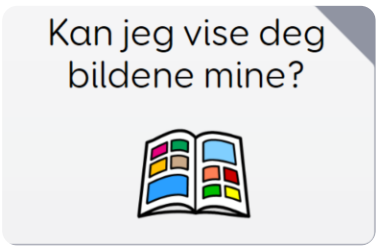
Personer med kommunikasjonsvansker kan også trenge mer støtte for å snakke om den psykiske helsen sin. Voco Chat tilbyr denne støtten på flere måter, spesielt i delen **Jeg har det ikke bra**. Mye av vokabularet som brukes her, er basert på språket tatt fra **The Feeling Down Guide** (Foundation for People with Learning Disabilities, 2014), en ressurs som er utviklet for og av voksne med lærevansker for å fremme psykisk helse.

Kan jeg gi deg et hint?

Denne delen av Voco Chat kan brukes til å hjelpe noen med å gi hint om hva de vil si, når de er usikre på ordene de trenger eller ikke finner dem. Brukerne kan for eksempel be kommunikasjonspartneren sin om å stille dem ja/nei-spørsmål, eller hvis brukerne ikke vet hva noen heter, kan de beskrive vedkommende.

Dette området inneholder også linker til delene **Mennesker**, **Steder** og **Flere ord** (også tilgjengelig i startoppsettet), for å bidra til å gi kommunikasjonspartnerne mer informasjon om hva brukerne prøver å fortelle dem. For eksempel: «Det er en person» eller «Det er et sted».

Kan jeg vise deg bildene mine?

Å vise noen et bilde kan være en fin måte å starte en samtale på om noe som har skjedd eller for å hjelpe noen med å fortelle en historie. Bildefortellinger-området av Voco Chat inneholder ni bildefortellingsmaler som er designet for personlig tilpasning ved at brukeren legger til et

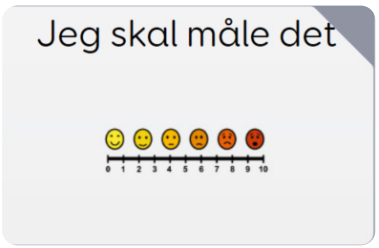
bilde og informasjon om bildet. Feltene rundt hvert bilde opplyser om hvilken informasjon som skal legges til i feltet i redigeringsmodus:

- «Hvem» – legg til navnene på personene på bildet
- «Hvor» – legg til stedet der bildet ble tatt
- «Når» – legg til datoen for eller navnet på begivenheten (f.eks. noens bursdag)
- «Hva skjedde?» – si hva som skjedde!
- «Følelser» – legg til informasjon om hvordan brukeren følte seg
- «Annen informasjon» – legg til andre ting brukeren eventuelt vil si om bildet

Brukeren kan hjelpe til med å velge informasjonen som legges til, ved hjelp av andre områder av Voco Chat, slik som «Jeg føler» for å si hvordan vedkommende følte seg.

Denne sidener også tilgjengelig via meldingsveien **Kan jeg fortelle deg noe**.

Min vurdering

Dette området av verktøysettet gir brukerne muligheten til å kommunisere på en visuell måte via vurderingsskalaer. Dette kan være nyttig for å uttrykke en mening om noe på en skala fra én til fem, beskrive nivåer av smerte og uttrykke følelser.

Denne sidener også tilgjengelig via meldingsveien **Jeg føler meg**.

Om meg

Delen Om meg i verktøysettet lar brukeren dele informasjon om seg selv eller svare på spørsmål, f.eks.: «Hva heter du?» eller «Hvor bor du?».

Denne delen må tilpasses individuelt ved å legge til riktig informasjon om brukeren i hvert felt. Det finnes også tomme felt som er tilgjengelige via «Mer»-feltet, med masser av plass til å legge til ytterligere informasjon om brukeren. En link til lignende spørsmål som brukerne kan stille personen de snakker med, understøtter gjensidige samtaler.

Denne sidener også tilgjengelig via meldingsveien **Kan jeg fortelle deg noe**.

Min ASK

I denne delen av verktøysettet kan brukerne dele informasjon om kommunikasjonen sin. Her kan de legge til detaljer om hvordan de kommuniserer, hva som hjelper dem og andre viktige opplysninger, slik som hva de liker eller misliker.

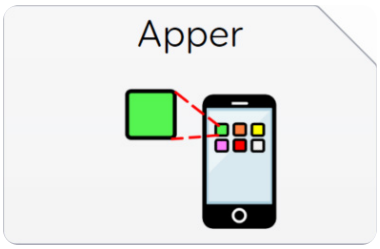
Denne delen av Voco Chat er basert på konseptet med **kommunikasjonspass** (Millar og Aitkin, 2003) og bør oppdateres jevnlig i samarbeid med brukerne for å gjøre det lettere for dem å fortelle nye personer om seg selv og sin ASK.

Min helse

Denne delen har plass til informasjon om brukernes helsebehov, slik som kosthold, allergier og medisinske tilstander. Den er stort sett tom slik at den kan tilpasses individuelt til brukeren.

Denne sidener også tilgjengelig via meldingsveien **Noe er galt**, ved å velge **Jeg trenger › personlig pleie › Mer › Min helse**.

Apper

Det finnes en rekke apper i Voco Chat som støtter kommunikasjon med andre, utforsker grunnleggende hjelpemidler, viser medier og gir brukeren mer kontroll over omgivelsene sine.

Følgende apper er inkludert i Voco Chat:

- **Symoji** – formidler følelser eller ideer raskt med en animert figur
- **Alexa** – kommuniser med Alexa for å stille spørsmål, ha det gøy, høre på musikk eller spille av lydbøker
- **Klokke** – se hva klokken er med en analog eller digital urskive
- **Kamera** – ta bilder eller selfier med enheten din
- **Bilder** – bla gjennom og vis bilder som er lagret i bildemappen på enheten din
- **Kalkulator** – foreta enkle beregninger
- **Musikk** – bla gjennom og lytt til musikk som er lagret i Min musikk-

mappen på enheten din (kun Grid 3)

- **Video** – bla gjennom og se på videoer som er lagret i Mine videoer-mappen på enheten din (kun Grid 3)

- **Omgivelseskontroll** – enkle oppsett for å kontrollere TV-en din, belysning med mer via kompatible enheter (kun Grid 3)

Tastatur

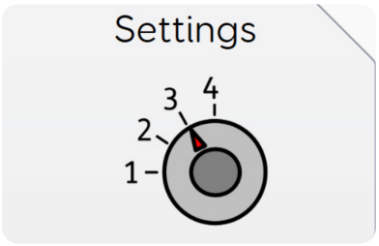
Flere ulike tastatur er inkludert i Voco Chat, slik at brukere med funksjonelle lese- og skriveferdigheter kan stave ord som ikke alt finnes i vokabularet, og brukere med delvise eller begynnende lese- og skriveferdigheter kan utforske tastaturet eller begynne å stave hele ord.

Standardtastaturet i Voco Chat deler bokstavene i alfabetet inn i tre grupper. Hver bokstav kan velges i to trinn, som betyr at feltene forblir store, med bare et lite antall bokstaver å velge mellom i hvert oppsett.

Når en bokstav er valgt, hopper oppsettet tilbake til oppsettet for hovedtastaturet, slik at brukeren kan velge neste bokstav. Det finnes også forslagsfelt som kan velges når som helst.

Tall og tegnsetting er også tilgjengelig i dette oppsettet.

To andre tastaturtyper er tilgjengelige hvis disse foretrekkes: en qwerty-tastaturtype og en type som er optimalisert for personer som bruker brytertilgang.

Innstillinger

Her finner brukeren kontroller for enheten sin, slik som volum og innstillinger for tilgangsmetode. Her finnes også meldinger

for å hjelpe brukerne med å kommunisere hvis noe er galt med enheten deres.

I dette området kan brukerne stille inn talevolumet sitt, endre skanne- eller dvelehastighet og slå den andre skjermen på eller av hvis de har dette på enheten sin.

Det er også mulig å **Endre vokabular** via **«Mer»**-feltet, som lar brukeren veksle mellom barne-/tenåringsversjonen og voksenversjonen av vokabularet. Dette feltet kan skjules ved behov.

Ved bruk av øyestyring blir et felt for overvåking av øyestyring synlig på dette oppsettet, som kan brukes for å få tilgang til øyestyringsinnstillinger slik som raskere eller langsommere dveling og muligheten til å kalibrere.

Personlig tilpasning av Voco Chat

Voco Chat er **designet for enkel personlig tilpasning** og inneholder en rekke tomme maloppsett som brukeren raskt og enkelt kan legge til ting i. Mange oppsett har eksempler på hva du kanskje vil legge til i oppsettet, sammen med tomme felter der det kan legges til mer for denne brukeren.

Personlig tilpasning av vokabular er viktig for at brukerne skal ha godt utbytte av ASK. Det kan være å legge til personlig informasjon i oppsettet **Om meg** som hjelp til introduksjoner, eller å legge til setningsuttrykk i oppsettene **Mine uttrykk** for å gi samtaler et individuelt preg. Jo flere personlige tilpasninger du legger til, desto mer kan du bidra til å gjøre en ASK-brukers vokabular mer meningsfylt og motiverende å bruke.

Personlig tilpasning kan også være viktig for at brukerne skal kunne gi uttrykk for behovene sine og dele viktig informasjon om hvordan andre kan hjelpe dem, slik som i oppsettene **Min helse** og **Min ASK**.

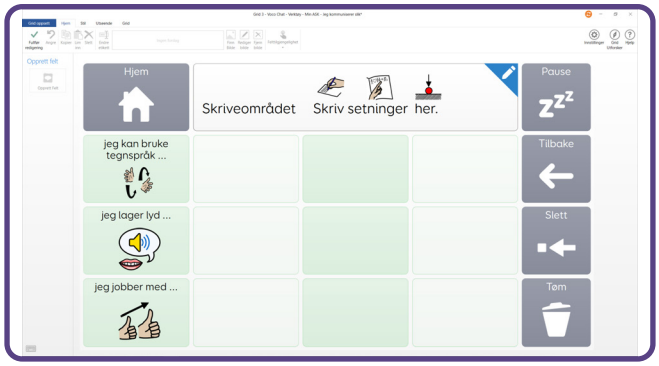
Personlig tilpasning av andre oppsett gjør brukerne i stand til å snakke om hva som er viktigst for dem, for eksempel ved å legge til navnene på personer brukeren kjenner, i oppsettet **Mennesker**, og legge til favorittsteder i oppsettene **Mine steder**.

Det er plass til å legge til interesser, slik som navnene på favorittprogrammer på TV, i oppsettet **Se på TV**, sammen med språk som brukes under TV-titting. Favorittmat og -drikke kan legges til i måltidsoppsettene, og det er også plass til å legge til brukerens favorittvitser i vitseoppsettet.

Slik legger du til vokabular

Det er lagt til tomme felt gjennom hele Voco Chat som gjør det raskt og enkelt å legge til ekstra vokabular når du vil.

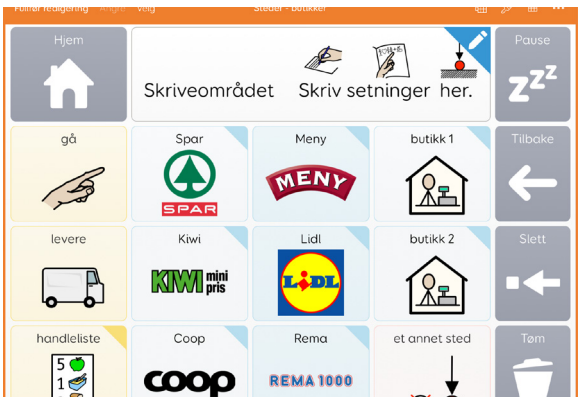
I Grid 3

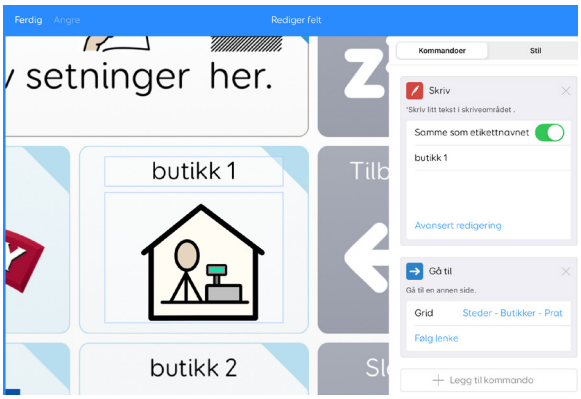

Gå inn i **redigeringsmodus** ved å klikke på **Menylinjen › Rediger oppsett**. Velg feltet du vil legge noe til i, og klikk på alternativet **Endre etikett** øverst på skjermen. Skriv inn ett eller flere ønskede ord i feltet, og velg deretter et symbol fra linjen **ved siden av Endre etikett**-knappen. Hvis du ikke ser symbolet du vil ha, kan du velge **Finn bilde** for å søke etter andre alternativer.

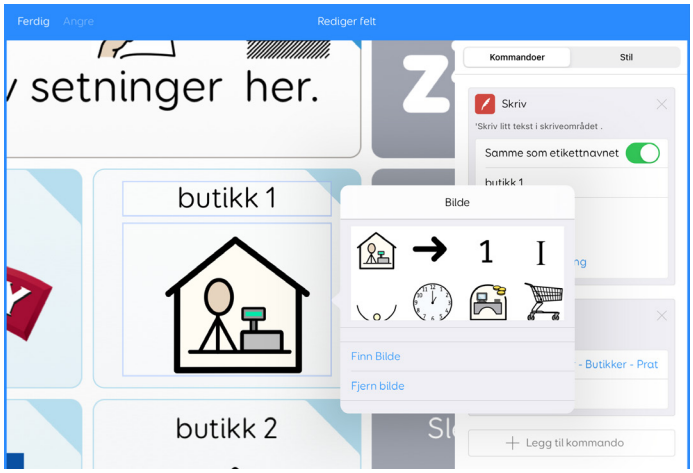
I Grid for iPad

Gå inn i **redigeringsmodus** ved å trykke på de **tre prikkene** øverst til høyre og velge **Rediger oppsett**. Trykk på feltet du vil endre, og trykk deretter på **Rediger felt**. Trykk på boksen øverst i feltet for å legge

til ønskede ord i feltet, og trykk så på boksen nedenfor for å legge til et symbol. Velg mellom symbolene som tilbys, eller bruk alternativet **Finn bilde** for å søke etter andre symboler.

I noen områder av Voco Chat finner du også linker til tomme oppsett for helt nye aktiviteter eller emner. Rediger linkfeltet på samme måte som ovenfor (endre etiketten og legg til et symbol), og følg deretter linken til det tomme oppsettet for å legge til vokabular.

Du kan også fjerne ord og uttrykk som ikke er relevante for denne brukeren. For eksempel: I **Mitt verktøysett › Snakke til meg selv** er det noen eksempler på strategier for å hjelpe en bruker til å roe seg ned. Hvis ett eller flere av disse ikke passer til brukeren, kan de fjernes eller byttes ut.

Det kan også hende du må fjerne eller skjule linker til emner som ikke er relevant for brukeren, for eksempel linken til **Menstruasjon** i delen **Personlig pleie**.

Sjekkliste for personlig tilpasning

Grunnleggende informasjon

Følgende oppsett skal tilpasses når Voco Chat konfigureres for en ny bruker.

- [ ] **Kan jeg fortelle deg noe › om meg**

  Personlig informasjon, slik som brukerens navn, fødselsdag og ting vedkommende liker. Mer plass i det andre oppsettet til å legge til andre ting brukeren eventuelt vil dele, f.eks. hobbyer eller spesielle interesser.

- [ ] **Kan jeg fortelle deg noe › hva jeg liker**

  Ting brukeren liker, f.eks. gjenstander, TV-programmer, sport og andre spesielle interesser.

- [ ] **Kan jeg fortelle deg noe › hva jeg ikke liker**

  Ting brukeren ikke liker, f.eks. høye lyder, TV-programmer, nye situasjoner osv.

- [ ] **Jeg vil ha › tingene mine**

  Spesielle gjenstander for brukeren, ting vedkommende kan spørre etter regelmessig.

- [ ] **Mennesker (familien min, vennene mine, mine voksne/ omsorgspersoner)**

  Navn på personer brukeren kanskje vil snakke om, inkludert familiemedlemmer, venner, omsorgspersoner, lærere, personlige assistenter, leger, terapeuter osv.

Mitt verktøysett › min helse

Helseinformasjon om brukeren, slik som allergier, medisiner eller andre hjelpemidler vedkommende trenger. Fjern eksemplene hvis de ikke trengs.

Verktøy › Min ASK (flere oppsett)

Informasjon om hvordan brukeren kommuniserer på tvers av flere oppsett.

Se side XX for grundigere forklaring av dette. Slett eksemplene hvis de ikke passer.

Verktøy › Roe ned: Legg til personlige roende strategier

Spesifikke strategier som benyttes av brukeren for å roe seg ned, enten som anmodning til brukeren selv eller til personene rundt vedkommende. Slett eksemplene hvis de ikke passer.

Verktøy › Jeg snakker til meg selv:

Personlige uttrykk for å snakke til seg selv. Slett de som ikke passer eller som brukeren ikke vil ha. Se side XX for mer informasjon.

Steder › Mine steder

Navn på steder som er spesifikke for brukeren, f.eks. klubber, navn på den lokale parken, favorittrestauranter eller -puber.

Flere ord › Kropp › Mer › Intime kroppsdeler

Navn på intime kroppsdeler kan endres til ord brukeren benytter, hvis aktuelt. Små barn bruker for eksempel ofte alternative ord her.

Mine uttrykk

Ting brukeren liker å si ofte, f.eks. faste uttrykk eller lokal slang og vitsing brukt av vedkommendes omgangskrets. Fjern eksemplene hvis de ikke passer.

Sjekkliste for personlig tilpasning

Interesser og motiverende faktorer

Følgende deler kan legges til for å hjelpe brukerne med å få mest mulig ut av Voco Chat og snakke om tingene de har mest lyst til å snakke om.

- [ ] **Jeg vil › se på noe (flere oppsett)**: f.eks. favorittprogram og -kanaler på TV
- [ ] **Flere ord › Musikk › Min musikk**: f.eks. favorittlåter, -artister osv.
- [ ] **Flere ord › TV og film**: f.eks. favorittprogrammer/-filmer
- [ ] **Jeg vil › gjøre noe › Mer**: tomme oppsett for flere aktiviteter
- [ ] **Jeg vil › leke/spille noe**: tomme oppsett for flere spill eller leker
- [ ] **Vil du høre › en vits › mer**: plass til flere vitser
- [ ] **Kan jeg fortelle deg noe › siste nytt**: informasjon om hva brukeren har gjort i det siste, eller viktige nyheter vedkommende vil dele
- [ ] **Kan jeg fortelle deg noe › en historie**: legg til bilder som brukeren kan dele med andre. Se side XX for mer informasjon

Sjekkliste for personlig tilpasning

Ytterligere endringer

Det er plass til å legge til mer vokabular i mange av Voco Chat-oppsettene. Dette kan gjøres så snart brukerne har begynt å bruke vokabularet, hvis de oppdager at det er ord de trenger som ikke allerede er inkludert.

- ☐ **Noe er galt › Mer**: plass til andre mulige problemer som kan oppstå
- ☐ **Noe er galt › Jeg trenger › Mer**: plass til andre ting det kan være behov for med jevne mellomrom
- ☐ **Jeg vil ha › personlig pleie › Mer**: plass til mer spesifikke personlige pleiebehov
- ☐ **Flere ord**
- ☐ **Dyr:** andre oppsett for favorittdyr i alle kategorier
- ☐ **Kroppsdeler**: plass til flere relevante kroppsdeler
- ☐ **Drikke › Mer**: plass til å legge til favorittdrikker
- ☐ **Mat**: plass til å legge til favorittmat eller menyvarer
- ☐ **Helseproblemer › Mer**: plass til å legge til spesifikke problemer
- ☐ **Penger**: plass til mer vokabular
- ☐ **Sensorisk › Mer**: plass til spesifikke sanseobjekter
- ☐ **Teknologi › Internett › Mer**: plass til favorittnettsteder

- [ ] **Mer › Mer**: plass til flere emner
- [ ] **Setninger › Flere hilsener / Mer snakk / Flere avskjeder**: plass til alternative hilsener og avskjeder
- [ ] **Steder › Bygninger › Skole › Mine timer (kun vokabular for barn)**: plass til skoletimer på timeplanen
- [ ] **Steder › Dagsturer › Min tur**: legg til vokabular for en spesifikk tur
- [ ] **Steder › Inne › Mer**: legg til flere steder inne i eget hjem / egne omgivelser
- [ ] **Steder › Butikker › Handleliste**: legg til ved behov når brukeren skal handle
- [ ] **Flere ord › Tid › Mer › Spesielle dager**: kulturelle/religiøse begivenheter som er viktige for brukeren

Alternativ tilgang i Grid 3

Voco Chat er designet for å passe til en rekke tilgangsmetoder.

Hørbare ledetekster er inkludert i hvert felt og hver kolonne, og kan slås på i brukerens innstillinger for tilgangsmetode.

Under **Utheving** velger du følgende i nedtrekksfeltet:
Talebeskrivelse ved utheving.

Berøring

Du kan bruke Voco Chat med en fingerguide, da det alltid er samme antall felter i hvert oppsett.

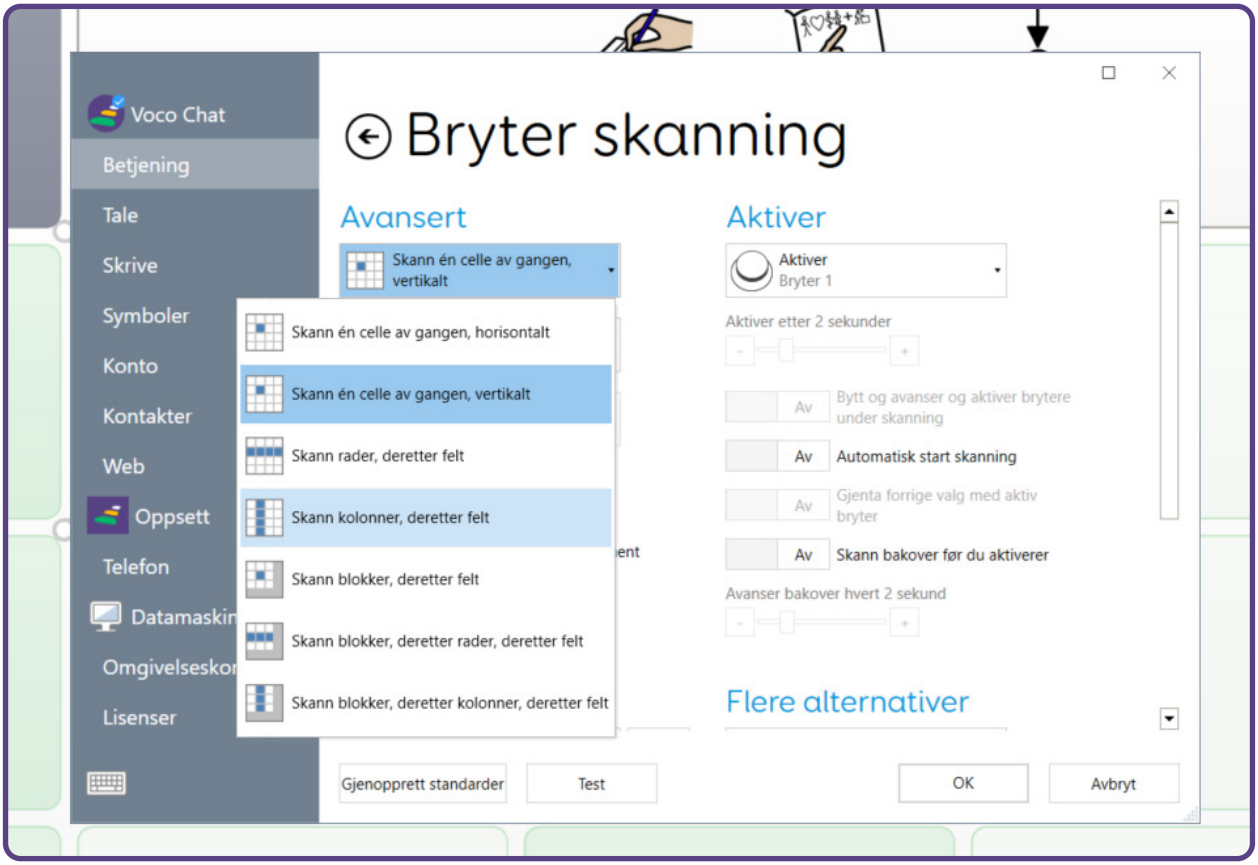
Hvis du bruker **Berøring med dveling**, der du berører et felt i en viss tid før feltet velges, finner du alternativer for å gjøre dveletiden lengre eller kortere ved å gå til **Mitt verktøysett › Innstillinger › Min tilgang**. Hvis du bruker **Berøring med dveling** for å foreta valg, kan du også slå på hørbare ledetekster for å høre etiketten i hvert felt før du velger det.

Peker eller øyestyring

Hvis du bruker enten peker eller øyestyring med dveling, blir et **hvilefelt** synlig øverst til høyre i hvert oppsett. Det lar brukeren sette tilgangsmetoden sin på pause når som helst og se seg rundt på skjermen uten å velge noen felt. Dette kan være nyttig når brukeren gjør seg kjent med et nytt oppsett. Når **hvilefeltet** er aktivert og peker eller øyestyring er satt på pause, kan kommunikasjonspartnere fortsatt foreta valg på skjermen ved hjelp av berøring. Dette kan være nyttig for å utforme og lære noen hva de kan si i dette oppsettet.

Brytere

Vokabular er organisert i vertikale kolonner i Voco Chat, så de anbefalte bryterinnstillingene er de som skanner enten ett felt av gangen vertikalt, eller skanner kolonner og så rader.

Referanser

Ahern, K. (2017). «Just Talking to Myself, Don't Mind Me: Teaching Internal Dialogue to AAC Users with Complex Needs», bloggen Teaching Learners with Multiple Special Needs, 27. april. Tilgjengelig på: https://teachinglearnerswithmultipleneeds.blogspot.com/2017/04/just-talking-to-myself-dont-mind-me.html

Beukelman, D. R., & Light, J. C. (2020). Augmentative & Alternative Communication: Supporting Children and Adults with Complex Communication Needs (5th ed.). Baltimore: Brookes.

Foundation for People with Learning Disabilities (2014). Feeling Down: Looking After My Mental Health: an easy read guide for people with learning disabilities. Tilgjengelig på: https://www.mentalhealth.org.uk/sites/default/files/feeling-down-guide.pdf

Martin, S., Small, K., and Stevens, R. (2017). The Pragmatics Profile for People who use AAC (utgitt for første gang 26. sep. 2017). Tilgjengelig på: https://acecentre.org.uk/resources/pragmatics-profile-people-use-aac/.

Millar, S. & Aitkin, S. (2003). Personal Communication Passports: Guidelines for Good Practice. CALL Centre, University of Edinburgh Press.

Voco Chat

Et symbolbasert kommunikasjonsvokabular for Grid

Brukerstøtten til Smartbox

STORBRITANNIA: 01684 578868
Norge: +47-22121450

thinksmartbox.com/support

Smartbox